

USTAVNI SUD CRNE GORE

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj dana 18. februara 2021. godine, razmotrila **Predlog mišljenja na Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti člana 89a Zakona o parničnom postupku („Službeni list RCG“, br. 22/04 i 76/06 i „Službeni list CG“, br. 48/15, 51/17, 34/19 i 76/20), koju je Ustavnom sudu Crne Gore podnio Dragutin Novaković, iz Herceg Novog, koji je dostavilo Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava**
S tim u vezi, Vlada daje sljedeće

MIŠLJENJE

Podnosilac je u Inicijativi u bitnom naveo da se odredbama člana 89a Zakona o parničnom postupku uskraćuje pravo na slobodan pristup sudu i čini povreda prava na pravično suđenje, kao i povreda člana 6 stav 1 Evropske konvencije. Pojasnio je da je Osnovnom sudu u Herceg Novom podnio tužbu u predmetu poslovne oznake P .br. 449/20, u kojem se sud rješenjem od 11. 8. 2020. godine oglasio apsolutno nenadležnim, da je na navedeno rješenje blagovremeno podnio žalbu, koja je odbijena rješenjem Višeg suda poslovne oznake GŽ .br. 4495/20 od 22. 9. 2020. godine, ali da je, imajući u vidu zakonsko određenje iz člana 89a Zakona o parničnom postupku, apsolutno onemogućen na podnošenje revizije kao pravnog sredstva. Dalje je naveo da je predmetni član u suprotnosti sa odredbama Ustava Crne Gore, i to: sa članom 17 stav 2, s obzirom na to da je kao stranka u postupku stavljen u podređen, neravnopravan i diskriminisan položaj u odnosu na advokate i građane sa položenim pravosudnim ispitom; zatim sa članom 19, s obzirom da mu je onemogućena jednaka zaštita svojih prava; sa članom 20, jer mu nije omogućeno pravo na podnošenje pravnog lijeka; sa članom 8, s obzirom da je apsolutno diskriminisan u odnosu na advokate i lica sa položenim pravosudnim ispitom; sa članom 32 kojim je predviđeno pravo na pravično suđenje, te sa članom 9, kojim je predviđeno da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka i imaju primat nad domaćim zakonodavstvom. Predmetni član, po njegovom mišljenju, u suprotnosti je i sa članom 1 Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Smatramo da nema osnova za prihvatanje podnijete inicijative.

Član 89a Zakona o parničnom postupku glasi: „Reviziju i predlog iz člana 397b stav 1 ovog zakona stranka podnosi preko punomoćnika koji je advokat. Izuzetno od stava 1 ovog člana, stranka može sama podnijeti reviziju i predlog

iz stava 1 ovog člana ako ima položen pravosudni ispit, odnosno za nju reviziju i predlog može podnijeti kao punomoćnik lice koje je u skladu sa ovim ili drugim zakonom ovlašćeno da je zastupa u tom svojstvu iako nije advokat ako ima položen pravosudni ispit. Stranka, odnosno njen punomoćnik iz stava 2 ovog člana, dužni su da uz reviziju i predlog iz stava 1 ovog člana prilože ovjerenu fotokopiju potvrde o položenom pravosudnom ispitu.“

Ustavom je propisano:

- da je zabranjena svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu, da se diskriminacijom neće smatrati propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju i da se posebne mjere mogu primjenjivati samo dok se ne ostvare ciljevi zbog kojih su preduzete (član 8);

- da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i da se neposredno primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva (član 9);

- da se Zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje, način ostvarivanja posebnih manjinskih prava, način osnivanja, organizacija i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje, sistem lokalne samouprave i druga pitanja od interesa za Crnu Goru (član 16);

- da se prava i slobode ostvaruju na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma i da su svi pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo (član 17);

- da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda (član 19);

- da svako ima pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu (član 20);

- da svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom (član 32).

Saglasno članu 16 stav 1 tačka 3 Ustava, Zakonom o parničnom postupku uređena su pravila parničnog postupka, pored ostalog - i uslovi za izjavljivanje revizije kao vanrednog pravnog lijeka kojim se pobijaju odluke drugostepenog suda donesene u parničnom postupku. Članom 89a Zakona, koji se Inicijativom osporava, propisano je da reviziju i predlog kojim zahtijeva da joj se dozvoli da izjavi reviziju stranka podnosi preko punomoćnika koji je advokat, te da izuzetno stranka može sama podnijeti reviziju i navedeni predlog ako ima položen pravosudni ispit, odnosno da za stranku reviziju i predlog može podnijeti kao punomoćnik lice koje je u skladu sa ovim ili drugim zakonom ovlašćeno da je zastupa u tom svojstvu iako nije advokat, ako ima položen pravosudni ispit.

Polazeći od posebnosti pravne prirode i značaja revizije kao vanrednog pravnog sredstva, zakonodavac je predvidio specifične uslove i razloge za njeno podnošenje, kao i sam postupak podnošenja i odlučivanja po reviziji (čl. 397 do 415). Iz pomenutih odredaba proizilazi da je za podnošenje revizije neophodno značajno pravno znanje i iskustvo, a naročito kada se ima u vidu obavezan

sadržaj predloga kojim stranka zahtijeva da joj se dozvoli da izjavi reviziju. Naime, saglasno članu 397b stav 3, stranka mora naznačiti pravno pitanje zbog kojeg je podnijela predlog kojim zahtijeva da joj se dozvoli da izjavi reviziju uz navođenje propisa i drugih važećih izvora prava iz člana 397a stav 1 Zakona koji se odnose na to pitanje, kao i razloge zbog kojih smatra da je odlučivanje o tom pravnom pitanju od značaja za obezbjeđenje pravne sigurnosti ili jedinstvene primjene prava, a takođe i posljedice koje shodno članu 397c stav 2 nastupaju u vidu odbacivanja predloga, ukoliko ne sadrži prethodno navedene podatke iz člana 397b stav 3.

Iz navedenog nedvosmisleno proizilazi da je propisivanje predmetnog uslova (angažovanje kvalifikovanog punomoćnika ili učešće stranke sa položenim pravosudnim ispitom) ustanovljeno prvenstveno radi zaštite prava stranaka, a naročito njenog prava na pravično suđenje iz člana 32 Ustava i člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Prema tome, ovakvim propisivanjem pravo na pristup sudu, kao element prava na pravično suđenje, primjenom člana 89a Zakona o parničnom postupku, nije isključeno, već se to pravo ostvaruje ispunjenjem propisane obaveze koja podrazumijeva angažovanje kvalifikovanog punomoćnika ili učešće stranke sa položenim pravosudnim ispitom, s obzirom na to da izjavljivanje revizije, odnosno podnošenje navedenog predloga zahtijeva usko stručno pravno znanje. Pristup sudu u postupku po reviziji strankama je omogućen načelom slobodnog disponiranja u izboru kvalifikovanog punomoćnika, koje je garantovano kako pravom na pravnu pomoć iz člana 21 Ustava, tako i Zakonom o advokaturi i Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći. Dakle, odredbe člana 89a Zakona imaju za cilj zaštitu prava samih stranaka u parničnom postupku i istovremeno efikasan rad Vrhovnog suda, pa zbog svega navedenog iste ne mogu predstavljati povredu prava iz člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, odnosno člana 32 Ustava.

Na osnovu navedenog, smatramo da član 89a Zakona o parničnom postupku nije nesaglasan sa čl. 8, 9, 16, 17, 19, 20 i 32 Ustava i članom 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

PREDSJEDNIK
Prof. dr Zdravko Krivokapić

